

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De Fontibus Doctrinae moralis. II. De praecipuis
ejusdem Fundamentis. III. De Peccatis. IV. De Legibus. V. De summario
dilectionis Praecepto. VI. De primo decalogi Praecepto. VII. De secundi
decalogi Praecepto

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput IV. Legum humanarum subjectum proponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53562](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53562)

preponere debet, & Parochianus in rebus ecclesiasticis Pastori magis, quam loci Præfecto obedire tenerur (a).

CAPUT IV.

Legum humanarum Subjectum proponitur.

Omnes rationis usum habentes naturæ legibus subijci, nullus nisi atheus negat. Divinis quo-

(a) Ut lex humana actu obliget, sufficiens ejusdem promulgatio præcedat, necessum est. Sine leges pontificiæ solam Romæ, anve in singulis, in quibus obligent, Provinciis promulgandæ? Scholastici disceptant. Communior, ac verior Sententia legum, quæ Jus novum constituunt, promulgationem in singulis Diocæsesibus faciendam esse propugnat. Id enim clare in Jure civili (*Novell. 66.*) pro legibus imperatoris statuitur, eademque prorsus ratio de legibus papalibus tenet. Absque hac enim promulgatione nec *authentica*, nec *uniformis* legum notitia ad subditos perveniret, sicque amplius consultationi, aliisque absurdis ad Christianam Rempublicam pateret aditus; quem tamen ut perpetuo præcluderet, Christus suos Apostolos, aliosque Evangelii Præcones universum in mundum misit. Apostoli Decreta, Ierosolymis concepta, ad eos, qui Antiochiæ, Syriæ, & Ciliciæ erant per Judam & Sylam direxerunt. Zephirinus Papa suum de Mæchis pœnitentibus ad pacem recipiendis Decretum in omnes Christiani Orbis partes distrahi voluit. Eundem morem Innocentius III. circa Canonem *Omnia utriusque sexus* de Communionem paschali, & Pius IV. circa Sacri Tridentini Concilii Decreta observarunt. Sed de his latius Canonistæ.

quoque legibus positivis singulos, quibus hæc in
notuerunt, quique juxta ætatem earum capaces
sunt, strictè obligari contra Sectarios Catholicos
docent. Unde legis dumtaxat humanæ ambitum
metiri, ac subditos videre præsentis capite con-
bimur.

Pueri rationis usum adepti iis legibus, quæ
eorum conditioni, ac ætati sunt accomodate
subjiciuntur. Hinc septennis puer confitemur
non communicare: a carnibus, non a secundæ
refectione abstinere tenetur; quia priori obliga-
tioni explendæ tenuior ætas sufficit, pro poste-
riore ætas maturior, fortiorque corporis habitus
requiritur (a).

Adulti, qui ratione utuntur, Superioris ec-
clesiastici æque, ac politici legibus subduntur,
ita, ut absoluta solummodo amentia, aut invo-
luntaria ebrietas transgressionem excuset. Pec-
cant proin, qui deliberata ebrietate impediri
prævisam obligationem non exsolvent; neque
culpa illi vacant, qui ob specialem stupiditatem
amentibus vulgo æquiparati Ecclesiæ præcepta
scire, & adimplere negligunt; cum tamen ad
varias

(a) Infantes ante rationis usum legibus in actu
primo solum subduntur; adeoque actu contra eas
peccare non possunt. Nihilominus eos ad iram,
libidinem, aut blasphemiam excitare non licet;
quia actus, utut materialiter solum malos, studiose
procurare, inhonestum est; talis enim excitans
ad actus intrinsece malos hisce passionibus, aut
etiam amentibus, veluti instrumentis utitur, &
quod deterius est, ad tales eos assuefacit, quod
certo iniquum est.

varias nugas addiscendas impigri, fatisque capaces sint. Horum socordiam confundere Parochus debet, nec prius acquiescere, donec nobiliora christiani hominis officia suam juxta capacitatem didicerint.

Hæretici quoque postquam per januam Baptismi quodammodo Ecclesiam sunt ingressi communibus ejusdem legibus subjacent. Opposita ratio de infidelibus, & catechumenis tenet. Unde Calvinianus homo, qui die venio carnes comedit (nisi forte materialis hæreticus sit), contra ecclesiasticam legem peccat; Judæus, qui eadem agit, a tali peccato immunis manet.

Utrum viatores, vagi, & peregrini (a) particularibus locorum, per quos transeunt, vel ubi morantur, legibus teneantur, non eadem omnium est sententia. Nos affirmativam amplectimur. Viatores enim & peregrini, e loco proprio egressi a patriis legibus toto, quo absumt, tempore liberantur, unde quo minus localiter

(a) *Vagus* dicitur, qui nullibi domicilium fixum habet: *Viator*, qui extra territorium ubi domicilium habet, per aliquem locum transit. *Peregrinus* qui extra suum domicilium alicubi moratur cum animo redeundi. *Advena* qui extra suam patriam domicilium fixit. Non de hoc, sed de illis in textu sermo est. Porro *domicilium* ille figit, qui perpetuo in aliquo loco persistendi animum gerit: *Quasi domicilium* erigit, qui per majorem anni partem in quodam loco commorandi intentionem habet. De his plura Jurisconsulti.

calibus statutis subiecti fiant, nihil obstat (a). Si solus e patria egressus eos quoad tempus municipali lege absolvit; ut quid solus in alieno territorium ingressus pro tempore subsistentem legum, quæ ibi vigent, obligationem non adiret? Viator privilegiis, ac commodis localibus fruatur; qui autem commodum sentit, etiam onus sentiat, oportet. Legislatores locales formam suarum legum observantiam intendunt, scandala, ac turbationes, quantum possunt, suis arcere subditis cupiunt. Ast id nunquam efficient, nisi vagos & viatores pro notabili tempore, quo sua in ditione morantur, suis legibus subiectos reddant. Hæc in vagos &c. potestatem ceu appendix illius, quam in proprios subditos habent, ipsis a Deo concessa videntur; quia sine illa sæpe languesceret. *Cum Romam venisset* (scribit sanctus Ambrosius apud S. Augustinum *Epist. 118.*) *jejuno sabbato: cum hic sum non jejuno. Sic etiam tu, ad quam forte Ecclesiam veneris, ejus morem serva, si cuiquam non esse scandalo, nec quemquam tibi.* Et sanctus Augustinus: Quisquis eis (rebus) utitur, ut ritus consuetudinis bonorum, inter quos versatur excedat, flagitiosus est (*lib. 3. de Doctr. Christi cap. 12.*). Quare, qui in loco, ubi Festum, vel jejunium de præcepto incidit, toto mane convalescat.

(a) Rationabilis solum ac sincera absentia a legibus patriis eximit, ea nempe, quæ commercii, vel negotii causa contingit. Unde qui unice ut festum locale vel jejunium evitet, patriam patriam sper desereret, legibus subiectus maneret; quod fraus & dolus patrocinari iniquis non debet.

farur, Missam audire, in prandio a carnibus abstinere tenetur, quia talis mora Prudentum iudicio legis observantiæ proportionata est, atque sufficiens.

Legibus civilibus, quæ communem ac tranquillam gubernationem concernunt, etiam Clerici parere tenentur. Huc illa collimant, quæ sanctus Paulus suo Tito suggessit: *Admone illos Principibus, & Potestatibus subditos esse, dicitur obedire (cap. 3.).* Et illud divi Petri: *Subiecti estote Regi quasi præcellenti, & Ducibus tanquam ab eo missis (Epi. 1. cap. 1.).* Et Christus ipse, quæ Cæsaris sunt, Cæsari reddenda esse respondit. Unde eadem rerum præterea, easdemque contractuum formas, quas cives alii observant, etiam clerici observare obligantur. Quia eorum circa hæc exemptio magnam deordinationum farraginem induceret. Clerici muneris sublimitate Laicos præcedunt: unde ut virtutis ac obedientiæ exemplo iisdem præluceant, dignum & justum est. Porro Ecclesiasticos a quibusdam civium oneribus, puta a communibus gabelis, & tributis &c. sacri Canones excipiunt. Canones autem isti nædum Episcoporum suffragio, sed & Principum annutu sunt firmati, suumque in æquitate naturali fundamentum habent. Profecto si Principum Ministri, quia Reipublicæ se totos impendunt, a communibus oneribus eximuntur; simile privilegium Viris ecclesiasticis, qui pro omnium animabus laborant, non nisi inepte a quibusdam abjudicatur.

Sed

Sed quid? Ipsine Legislatores legibus a se vel prædecessore latis stringuntur? Eos saltem directive stringi cum sancto Thoma Theologo docent. Principis enim transgressio apud subditos scandalum causat, eosque sæpe ad damnabilem legis contemptum provocat; quem sicut et officio impedire, ita & legibus suis morem gerere Superior tenetur. *Princeps* (inquit sanctus Thomas 1. 2. *Quæst. 96. art. 5. ad 3.*) dicitur esse solutus a lege, quantum ad vim coactivam legis, nullus enim proprie cogitur a se ipso; *lex* autem non habet vim coactivam, nisi ex Principis potestate. Sic igitur Princeps dicitur esse solutus a lege, quia nullus in ipsum potest iudicium condemnationis ferre, si contra legem agat. Sed quantum ad vim directive Princeps subditur legi propria voluntate, secundum quod dicitur (*extra de Constitut. cap. cum omnes*): Quod quisque juris in alterum statuit, ipse eodem jure uti debet. Et *Sapientis* dicitur auctoritas (*Caton. in Rudiment.*): Patere legem quam ipse tuleris. Improperatur etiam his a Domino, qui dicunt, *Et non faciunt, Et quibus aliis onera gravia imponunt, Et ipsi nec digito volunt ea movere (Matth. 23.)*. Quodsi tamen quædam leges sua ex materia populi solum conditioni, non Principis dignitati congruant, legum conditor nec secundum vim directive istis obstringetur.

SECTIO III.

DE

MODIS, QUIBUS HUMANA RE-
STRINGITUR VEL TOLLITUR
LEX.

CAPUT I.

Lex obscura a quo, & quomodo sit inter-
pretanda?

Legis verba obscura sæpe sunt, quæ proin-
simplici, ac prout vocant, *verbali* interpre-
tatione sunt explananda: nonnumquam verba
clara quidem sunt, ne tamen in sensu rigoroso,
ac universali hic & nunc accipiantur, de benigna
legislatoris intentione præsumitur. Hic le-
gis interpretandi modus *Epyikia* dicitur, ac
communiter a legistis describitur, quod sit æqua
interpretatio mentis, quam legislator actu qui-
dem non habuit; habuisset tamen si præsentis
circumstantias prævidisset.

Interpretatio legum *authentica* præprimis ad
illum, qui eas tulit, vel ejus successorem spe-
ctat, eandemque ac ipsa lex in judiciis vim
habet. Dum legislator tacet, consuetudo,
tamquam optima legum interpret, est attenden-
da. Interpretatio a consuetudine petita *usualis*
occupatur. Quæ consuetudo legum interpre-
tationi serviat, postea dicemus. Non raro, cum
Godau Theol. Mor. Pars I. X nec